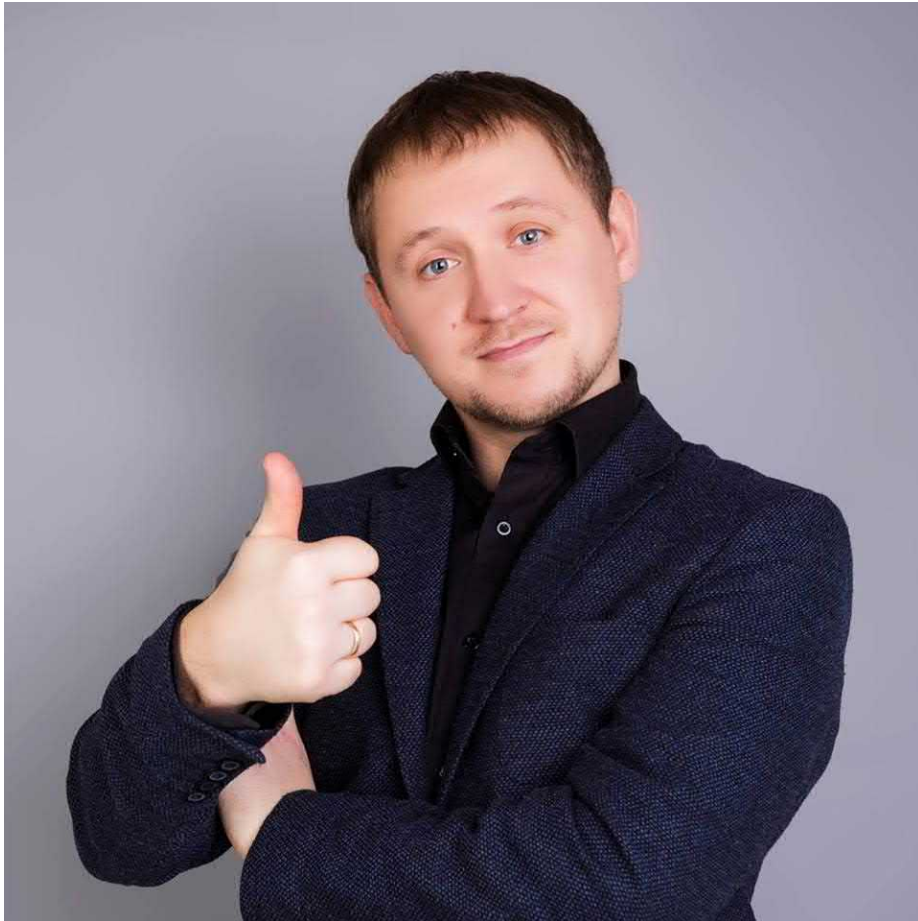


**Посилення ефективності міжсекторального
реагування та взаємодії
у сфері запобігання та протидії домашньому
насильству та насильству за ознакою статі**

День 1



КОСТЯНТИН

Бойчук,
регіональний
координатор,

UNFPA



**Наталія
Сергієнко,
регіональний
спеціаліст,
UNFPA
(Вінницька область)**



**Алла
Блага,
завідувач
кафедри,
ЧНУ ім. Петра
Могили
(м. Миколаїв)**

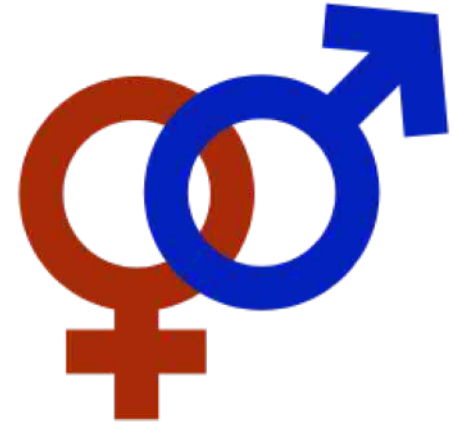


Поняття домашнього насильства та насильства за ознакою статі

Завдання:

ҐЕНДЕР; ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО; НАСИЛЬСТВО ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

- *дайте визначення цих термінів;*
- *чи закріплені закріплені ці терміни у якихось нормативно-правових актах;*
- *наскільки актуальні ці явища для регіону та чи доводилось Вам з ними стикатись*



Біологічна стать (sex)

Соціальна стать (gender)

Американський психоаналітик Роберт Столлер (1968 р.) запропонував використовувати поняття «ґендер» і «стать» через неможливість пояснення різниці соціальної поведінки чоловіків і жінок з точки зору їх анатомо-біологічних характеристик

Схема відмінностей біологічної та соціальної статі

SEX	GENDER
Біологічна стать	Соціальна стать
НЕ ЗМІНЮЄТЬСЯ 	ЗМІНЮЄТЬСЯ 
тільки жінки можуть народжувати тільки чоловіки можуть виробляти сперму	жінки можуть виконувати традиційно чоловічу роботу так саме добре, як і чоловіки чоловіки можуть так само добре виховувати дітей

Гендер (як соціальна стать) – сукупність поведінкових норм та позицій, які асоціюються з особами жіночої або чоловічої статі в певному суспільстві.



В українському законодавстві визначення не закріплене, однак термін та похідні від нього зустрічаються у Постановах КМУ №390 від 07.06.2017, №273 від 11.04.2018, та №997 від 28.11.2018, Національному плані дій з виконання резолюції Радбезу ООН «Жінки, мир, безпека» до 2020 року

Вправа

Одного разу художниця намалювала такий маленький комікс: два персонажі з червоними від морозу вухами стоять на вулиці в найхолодніший день року.

Один говорить: «Навіщо мені шапка для мене холод пuste».

Другий: «Я не ношу шапки, вона псує мені всю зачіску.»

*Скажіть хто з них чоловік, а хто жінка?
Як ви визначили стать героїв?*



- **Гендерна рівність** – рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства.



НАСИЛЬСТВО ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків), або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»



ВИДИ ГОН

В СІМ'Ї

В СУСПІЛЬСТВІ

з боку
ДЕРЖАВИ

- Зґвалтування.
- Сексуальне насильство
- Фізичне насильство
- Примусовий шлюб
- Позбавлення ресурсів,
можливостей чи послуг
- Психологічне насильство

Домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

АКТУАЛЬНІСТЬ

- Жінки частіше потерпають від насильства в дорослому віці (33% проти 23% чоловіків), в той час як чоловіки – у віці до 18 років (34% юнаків проти 27% дівчат).
- За даними ООН кожна 3-я жінка у світі стикається із домашнім насильством. За даними дослідження в Україні – кожна 5 жінка віком 15-49 років переживала фізичне насильство.
- 70% загиблих насильницькою смертю жінок були вбиті колишніми або нинішніми партнерами.



Скільки жінок гине внаслідок насильства, та яких втрат зазнає економіка?



600 на рік
гине в Україні внаслідок насильства



\$1.5 млн.
втрачає економіка через ці смерті

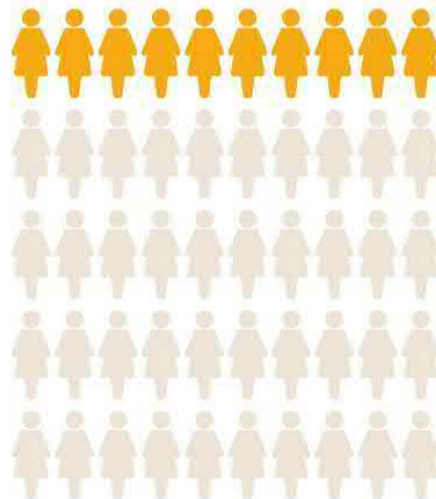
Кількість померлих жінок за причинами смерті:

жінок на рік



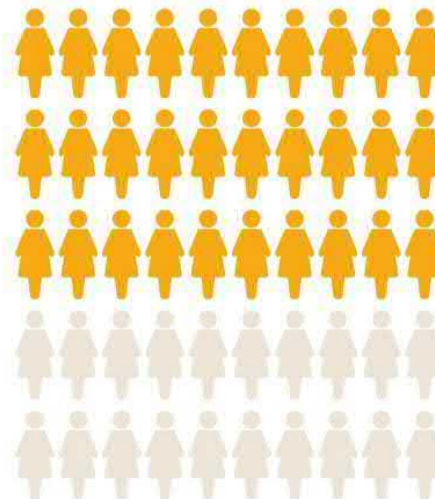
Внаслідок воєнних дій

174



Внаслідок гендерно зумовленого насильства

601



Джерело: дослідження «Економічна вартість насильства щодо жінок в Україні» (UNFPA, Представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні, ГО «Український центр соціальних реформ»), 2016-2017 рр.

Статистика Національної поліції

2018 рік:

Зареєстровано заяв про ДН – **115 473**

З них подані дітьми – **1418**



Про що «мовчать» статистичні дані?

1.1 млн. жінок на рік
зазнають фізичного та сексуального насильства*

15.9% постраждалих звертаються
до правоохоронців

1% постраждалих звертаються до
медичних та соціальних працівників

13.9 тис. жінок
потребували медичної
допомоги внаслідок
фізичного та сексуального
насильства*



**Офіційні дані
Національної поліції в 2015 р.**

278 жінок
визнано потерпілими від зґвалтувань

188 жінок
отримали тілесні ушкодження
внаслідок домашнього насильства



* результати моделювання за даними соціологічних опитувань

Як Ви вважаєте, чи це правда?



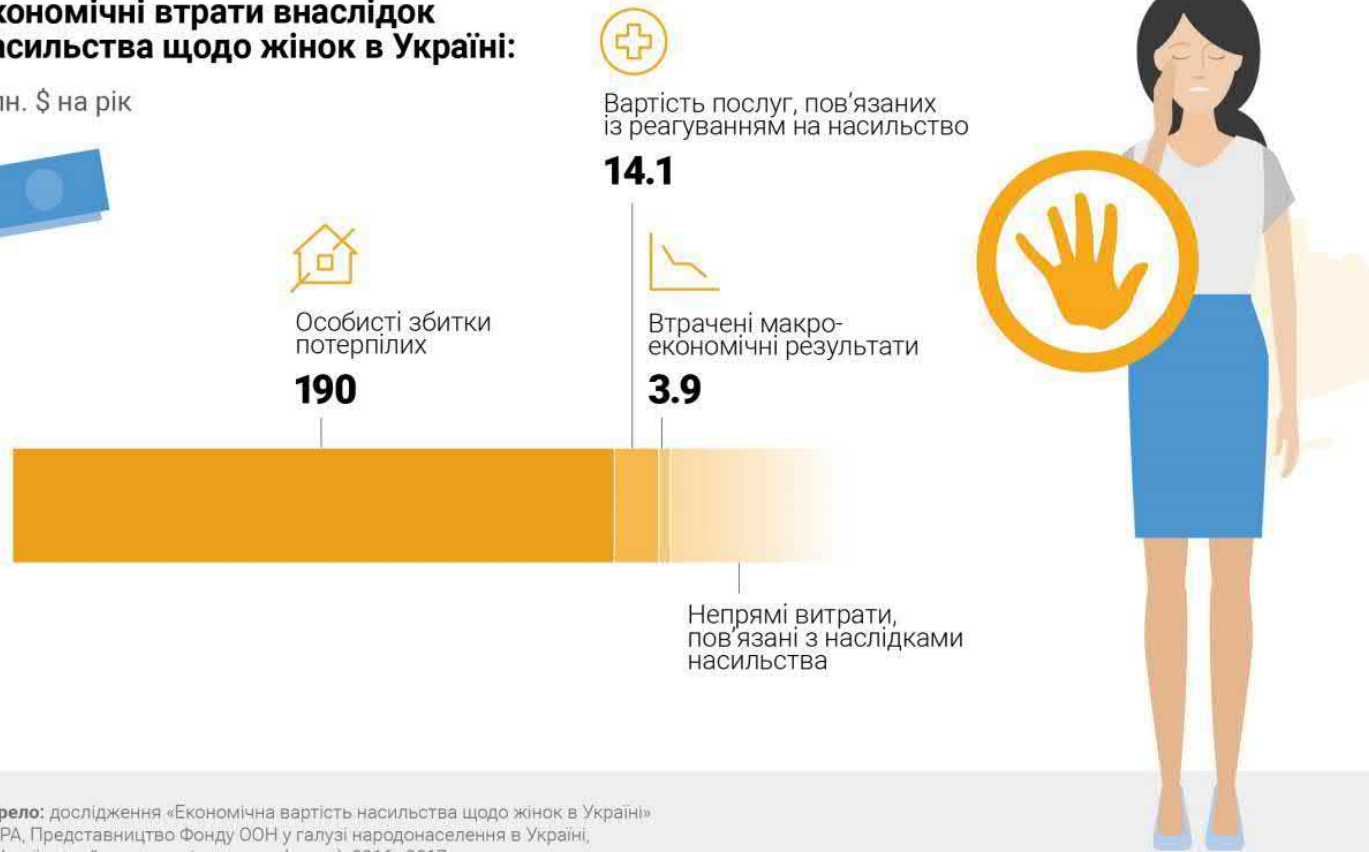
1. Деякі жінки провокують насильство і заслуговують на нього.
2. Чоловіки, що вчиняють насильство – психічно хворі.
3. Жінка, що колись зазнала насильства – назавжди стає жертвою.
4. Чоловіки, що вчиняють насильство, поводять себе однаково агресивно у стосунках з іншими.
5. Причиною насильства є алкоголь.
6. Сварки між чоловіком і дружиною існували завжди. Це не може мати серйозних наслідків.
7. Жінки, що потерпають від насильства, завжди можуть піти з дому.
8. Дітям потрібен їх батько, навіть тоді, коли він агресивний, або терпіти необхідно заради дітей.
9. Насильство відбувається лише в сім'ях неосвічених і бідних людей.
10. «Він зміниться, як тільки ми одружимося».

Насильство щодо жінок має економічні наслідки для всього суспільства

Економічні втрати від насильства щодо жінок несуть не лише потерпілі, а й роботодавці та платники податків, страхові фонди, бюджети різних рівнів і вся економіка країни

Економічні втрати внаслідок насильства щодо жінок в Україні:

млн. \$ на рік



Джерело: дослідження «Економічна вартість насильства щодо жінок в Україні» (UNFPA, Представництво Фонду ООН у галузі народонаселення в Україні, ГО «Український центр соціальних реформ»), 2016–2017 рр.

Вплив ДН на вагітних жінок

Майже **кожна третя вагітна** жінка наражається на фізичне насильство.

Ймовірність викидня в жінок, що зазнають побоїв, збільшується в два рази.

У жінок, яких били в період вагітності **на 25%** збільшується ймовірність народження дітей з малою масою при народженні та інвалідністю дитини.

Вплив ДН на підлітків

74% злочинів проти особи, скоєні підлітками, які були виховані в сім'ях, де відбувається насильство.

Такі діти **в шість разів частіше** намагаються вчинити самогубство.

Ймовірність того, що вони будуть вживати наркотики або алкоголь - **на 50% вища.**

Насильство над матір'ю є однією з причин втечі підлітків з сімей.



Чому фахівці мають знати міфи про ДН ?

Міфи і стереотипне ставлення

- шкідливі, оскільки перекладають провину з кривдника на постраждалих
- формують сприйняття і реагування суб'єктів запобігання та протидії насильству
- можуть перешкодити виявити епізод насильства і надати допомогу

→ Фахівці мають відрізнити міфи від реальності і зберігати професійне і неупереджене ставлення



Огляд змін у законодавстві з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі

ПРИЙНЯТІ ЗАКОНИ

6 грудня 2017 – Закон України **№ 2227-VIII**

«Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами»

7 грудня 2017 – Закон України **№ 2229-VIII**

«Про запобігання та протидію домашньому насильству»

14 березня 2018 – Закон України




«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту дітей від сексуальних зловживань та сексуальної експлуатації»

17 січня 2019 – Закон України **№ 2671-VIII**

«Про соціальні послуги»


ПРИЙНЯТІ ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 22.08.2018:


-  №658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»
-  № 654 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»
-  № 655 «Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»

ПРИЙНЯТІ ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

від 23 січня 2019 р. № 43

-  «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»

від 20 березня 2019 р. № 234


-  «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі»

ПРИЙНЯТІ НАКАЗИ МІНСОЦПОЛІТИКИ УКРАЇНИ


- ✔ **Наказ Мінсоцполітики від 01.10.2018 № 1434** «Про затвердження Типової програми для кривдників»
- ✔ **Наказ Мінсоцполітики від 11.12.2018 № 1852** «Про утворення Державної установи «Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей»»

ПРИЙНЯТІ НАКАЗИ МВС УКРАЇНИ

Наказ МВС України від 01.08.2018 № 654

-  «Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника»

Наказ МВС України від 25.02.2019 № 124

-  «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України»


ПРИЙНЯТІ СПІЛЬНІ НАКАЗИ

**Наказ Мінсоцполітики та МВС України від 13.03.2019
№ 369/180**




«Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства»

ПРИЙНЯТІ НАКАЗИ МОН УКРАЇНИ

 **Наказ МОН від 22.05.2018 № 509** «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України»

Наказ МОН України від 02.10.2018 №1047

 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»

ПРИЙНЯТІ НАКАЗИ МОЗ УКРАЇНИ

Наказ МОЗ України від 01.02.2019 № 278



«Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства, або осіб, які імовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги»

№ 2229-VIII

Стаття 5



КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ

про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами

POLICY

(координація зусиль)

PROTECTION

(захист постраждалих)

4P

PROSECUTION

(переслідування і покарання кривдників)

PREVENTION

(попередження та запобігання)

Впровадження комплексного підходу



запобігання
домашньому
насильству



належне розслідування фактів
домашнього насильства,
притягнення кривдників до
передбаченої законом
відповідальності та
зміна їхньої поведінки

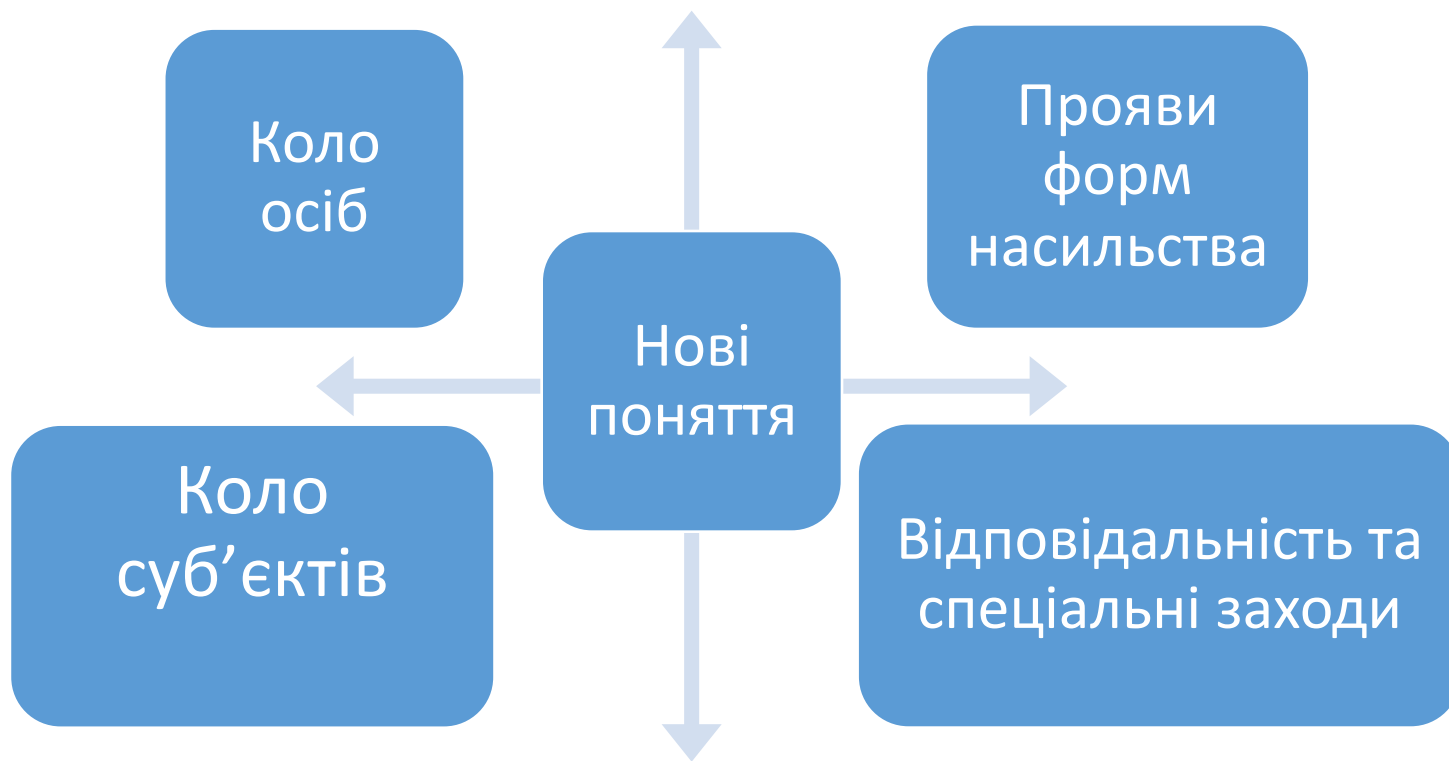


надання допомоги та
захисту постраждалим
особам, забезпечення
відшкодування шкоди,
завданої домашнім
насильством



ефективне реагування на факти
домашнього насильства шляхом
зпровадження механізму взаємодії
суб'єктів, що здійснюють заходи у
сфері запобігання та протидії
домашньому насильству

КЛЮЧОВІ ЗМІНИ



НОВІ ПОНЯТТЯ

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

- ***кривдник*** – особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі;
- ***оцінка ризиків*** – оцінювання вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті постраждалої особи;
- ***програма для постраждалої особи*** – комплекс заходів, спрямованих на позбавлення емоційної залежності, невпевненості у собі та формування у постраждалої особи здатності відстоювати власну гідність, захищати свої права у приватних стосунках, у тому числі за допомогою уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

- ***особа, яка постраждала від домашнього насильства*** (далі – постраждала особа), – особа, яка зазнала домашнього насильства у будь-якій формі;
- ***терміновий заборонний припис стосовно кривдника*** – спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства;
- ***програма для кривдника*** – комплекс заходів, що формується на основі результатів оцінки ризиків та спрямований на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної психологічної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до своїх вчинків та їх наслідків, у тому числі до виховання дітей, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків;

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

- **дитина-кривдник** – особа, яка не досягла 18 років та вчинила домашнє насильство у будь-якій формі;
- **профілактичний облік** - здійснення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України організаційно-практичних заходів щодо контролю за поведінкою кривдника з метою недопущення повторного вчинення домашнього насильства, за дотриманням ним тимчасових обмежень його прав та виконанням обов'язків, покладених на нього у зв'язку із вчиненням домашнього насильства;

протидія домашньому насильству –

- припинення домашнього насильства,
- надання допомоги та захисту постраждалій особі, відшкодування їй завданої шкоди,
- а також на належне розслідування випадків домашнього насильства,
- притягнення до відповідальності кривдників та зміну їхньої поведінки.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

- ***дитина, яка постраждала від домашнього насильства*** (далі – постраждала дитина), – особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі **або стала свідком (очевидцем) такого насильства**;
- ***обмежувальний припис стосовно кривдника*** – встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи;

запобігання домашньому насильству –

- підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків домашнього насильства;
- формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках;
- формування небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед до постраждалих дітей;
- викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються.

Особи, на яких поширюється дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству

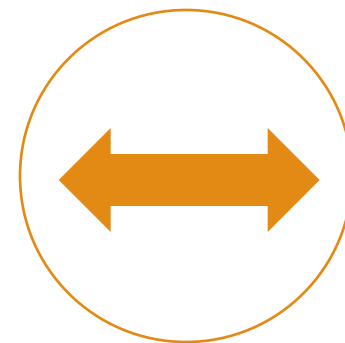
РОЗШИРЕНО КОЛО ОСІБ,

насильство між якими вважається домашнім

до _____ розглядає сім'ю у вузькому сенсі



зараз _____ розглядає сім'ю у широкому сенсі + охоплює інші типи стосунків



Незалежно від факту спільного проживання

- подружжя, колишнє подружжя, наречені;
- мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- особи, які мають спільну дитину (дітей);
- батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- рідні брати і сестри;



- дід (баба) та онук (онука);
- прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

За умови спільного проживання

- інші родичі
- інші особи

які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

Вправа

Проаналізуйте в групі ситуацію та:

1. Визначте, чи підпадає коло осіб під дію законодавства з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі
2. Якщо так, то до якої саме категорії

Група 1

Ганна та Семен – рідні брат та сестра, які довгий час не контактують через давню сімейну сварку. Вони мешкають в різних регіонах України і не підтримують жодних зв'язків вже більше 20 років. Проте нещодавно їхня мати померла, тож Ганна та Семен вимушені були зустрітися. Через давній конфлікт виникла суперечка, яка переросла у взаємні образи та, в решті решт, Семен штовхнув Ганну. Вона впала та зламала руку.

Група 2

Стосунки Ольги та Олега розпочалися більше року тому. У вересні 2017 вони подали заяву про реєстрацію шлюбу, проте через необхідність термінового від'їзду Олега вони так і не побралися. Через певний час стосунки у пари почали псуватися. У лютому 2018 року Олег прийшов до Ольги для остаточного з'ясування обставин, він був напідпитку. Після словесної перепалки Олег, всупереч бажанню Олі, почав примушувати її до акту сексуального характеру.

Група 3

Світлана із подругою винаймала кімнату у знайомого їх сім'ї Єгора. Ще влітку він втратив роботу та почав зловживати алкоголем. У стані сп'яніння Єгор часто чіплявся до Світлани із пропозиціями сексуального характеру. А одного вечора Єгор намагався зґвалтувати Світлану.

Група 4

Галині Іванівні з першого дня знайомства не сподобалася наречена її сина. Після одруження, молодята зняли квартиру та стали жити окремо. Проте кожного разу, коли Галина Іванівна приходить в гості до родини сина, вона прискіпується до невістки, ображає її, розпускає про неї плітки, а іноді висловлюється нецензурною лайкою.

Група 5

Антону 15 років. Після смерті його матері, батько одружився знов на жінці, яка від першого шлюбу має доньку Ксенію (7 років). Оскільки Антон був проти одруження батька і погано ставиться до дружини батька, Антон, поки дорослі не бачать, щипає, дає стусанів, штовхає Ксенію.

- П О С Т А Н О В А
- І М Е Н Е М У К Р А І Н И

Справа №766/8326/19

- Пров. №3/766/3336/19

- Попри це у фабулі вказаного протоколу зазначено, що правопорушник виражався нецензурною лайкою в бік **колишньої дружини ОСОБА_2**
- В судовому засіданні встановлено, що ОСОБА_2 проживає окремо від порушника та не пов'язана з ним спільним побутом. Вказане свідчить, що ОСОБА_2 не є членом сім'ї ОСОБА_1 в розумінні [ст. 3 Сімейного Кодексу України](#), виходячи з чого його дії помилково кваліфіковані за ч.1 [ст. 173-2 КУпАП](#).
- Таким чином, зазначений адміністративний матеріал має бути повернутий на доопрацювання.
- Керуючись [ст. 256 КУпАП](#), -
- П О С Т А Н О В И В:
- Адміністративні матеріали про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за ч.1 [ст. 173-2 КУпАП](#) повернути до Херсонського ВП ГУНП в Херсонській області, для доопрацювання.

- ПОСТАНОВА

- ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

- Справа №766/6327/19

- Пров. №3/766/2714/19

- 13 травня 2019 року м. Херсон
- В протоколі серії ГП №298689 від 16.02.2019 року, складеного стосовно ОСОБА_1 , зазначено, що 14.02.2019 року біля 08-00 год. ОСОБА_1 за адресою АДРЕСА_2 , **вчинила сварку з сестрою та матір`ю**, у ході якої ображала їх, кричала, вчинивши психологічне насилля у сім`ї.
- Як встановлено під час судового розгляду, **ОСОБА_1 та свідок ОСОБА_2 спільно не проживають, спільного побуту не мають і не пов`язані сімейними правами та обов`язками, оскільки кожна з них має власне місце проживання**, а 14.02.2019 року біля 08-00 год. за адресою АДРЕСА_2 , де відбулася між ними сварка, **перебували за місцем проживання своєї матері, яку відвідували у зв`язку з хворобою останньої.**
- З огляду на наведене, суд приходить до висновку, що у викладених у протоколі про адміністративне правопорушення діях ОСОБА_1 відсутній склад адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 [ст. 173-2 КУпАП](#), оскільки достатніх підстав визнати, що ОСОБА_1 було вчинено домашнє насильство в розумінні [Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»](#) та [Сімейного кодексу України](#), як про це зазначено у протоколі, немає і цей факт спростований встановленими у судовому засіданні обставинами.

Форми домашнього насильства

Вправа

Визначте, які діяння підпадають під форму насильства:

психологічного

фізичного

економічного

сексуального



ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

Форма домашнього насильства, що **включає:**

словесні образи,

погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження,

переслідування,

залякування,

інші діяння, **спрямовані на:**

- обмеження волевиявлення особи,

- контроль у репродуктивній сфері,

якщо такі дії або бездіяльність

- викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб,

- спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або

- завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО

Форма домашнього насильства, що включає:

- ляпаси,
- стусани,
- штовхання,
- щипання,
- шмагання,
- кусання,
- а також незаконне позбавлення волі,
- нанесення побоїв,
- мордування,
- заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості,
- залишення в небезпеці,
- ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані,
- заподіяння смерті,
- вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО

Форма домашнього насильства, що **включає:**

1) умисне позбавлення:

-житла,

-їжі,

-одягу,

-іншого майна,

-коштів чи документів

або можливості користуватися ними,

2) залишення без догляду чи піклування,

3) перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації,

4) заборону працювати,

5) примушування до праці,

6) заборону навчатися та

7) інші правопорушення економічного характеру.

СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО

Форма домашнього насильства, що включає:

1) будь-які діяння сексуального характеру, вчинені:

- стосовно повнолітньої особи без її згоди

- стосовно дитини незалежно від її згоди,

- в присутності дитини,

2) примушування до акту сексуального характеру з третьою особою,

3) а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності.

**Відповідальність за вчинення домашнього насильства та
насильства за ознакою статі**

Адміністративна відповідальність

Стаття 39-1. Направлення на проходження програми для особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі

Стаття 173-2. Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування

Санкція:

- накладення штрафу - від десяти до двадцяти НМДГ або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до семи діб.

- накладення штрафу від двадцяти до сорока НМДГ або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб (*у разі повторного притягнення до відповідальності протягом року*)

Цивільно-правова відповідальність

- Особі, яка має право на відшкодування матеріальних збитків і моральної шкоди, завданих внаслідок домашнього насильства, моральна шкода відшкодовується незалежно від матеріальних збитків, які підлягають відшкодуванню, та не пов'язана з їх розміром.
- Порядок відшкодування визначається Цивільним кодексом України та іншими законодавчими актами.

Кримінальна відповідальність

(з 11.01.2019)

Нижньосірогозький районний суд Херсонської області – вирок від 20.05.2019

Стаття 126⁻¹. Домашнє насильство

Домашнє насильство, тобто умисне **систематичне** вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи, -

карається громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до двох років.

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО:



- окремий злочин (ст. 126-1)
- обтяжуюча обставина (ст. ст. 67, 152, 153 КК)



оновлене визначення:

зґвалтування (ст. 152 КК)



жорстоке поведження та приниження, що мають системний характер, як пом'якшуюча

обставина для постраждалих, які вчинили насильницький злочин проти кривдника (ст. 66, 116, 123 КК)



введено судову процедуру щодо застосування обмежувальних заходів (ст. 79, 91-1 КК)

ВИЗНАНО ЗЛОЧИНАМИ:



- примушування до шлюбу (ст. 151-2)
- сексуальне насильство (ст. 153)
- каліцтво статевих органів (ст. 121)
- примушування до стерилізації (ст. 134 КК)
- примушування до абортів (ст. 134 КК)
- невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників (ст. 390-1 КК)

Стаття 152. Зґвалтування

1. Вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (зґвалтування) -
 - карається позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.
 2. Зґвалтування, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених статтями 153-155 цього Кодексу, або вчинення таких діянь щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного чи громадського обов'язку, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності, -
 - карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.
 3. Зґвалтування, вчинене групою осіб, або зґвалтування неповнолітньої особи -
 - карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років.
 4. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди -
 - караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років.
 5. Дії, передбачені частинами першою, другою, третьою або четвертою цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, -
 - караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.
- Примітка: Згода вважається добровільною, якщо вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин.**

Стаття 153. Сексуальне насильство

1. Вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство) -

- карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

2. Сексуальне насильство, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених [статтями 152](#), [154](#), [155](#) цього Кодексу, або вчинення таких діянь **щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, або щодо особи у зв'язку з виконанням цією особою службового, професійного або громадського обов'язку**, або щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності, -

- карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

3. Сексуальне насильство, вчинене групою осіб, або **сексуальне насильство щодо неповнолітньої особи** -

- карається позбавленням волі на строк від п'яти до семи років.

4. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, **незалежно від її добровільної згоди** -

- караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

5. Дії, передбачені частинами першою, другою, третьою або четвертою цієї статті, що спричинили тяжкі наслідки, -

- караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку

1. Природні або неприродні статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, вчинені повнолітньою особою, -

- караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

2. **Ті самі дії, вчинені близькими родичами або членами сім'ї, особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого або піклування про нього, або якщо вони спричинили безплідність чи інші тяжкі наслідки, -**

- караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Примітка. У статтях 155, 156 цього Кодексу під близькими родичами або членами сім'ї слід розуміти осіб, визначених [пунктом 1](#) частини першої статті 3 Кримінального процесуального кодексу України.

Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству

- Терміновий заборонний припис стосовно кривдника

поліція



- Обмежувальний припис стосовно кривдника

суд



- Взяття на профілактичний облік кривдника

поліція



- Направлення на проходження програми для кривдників

суд

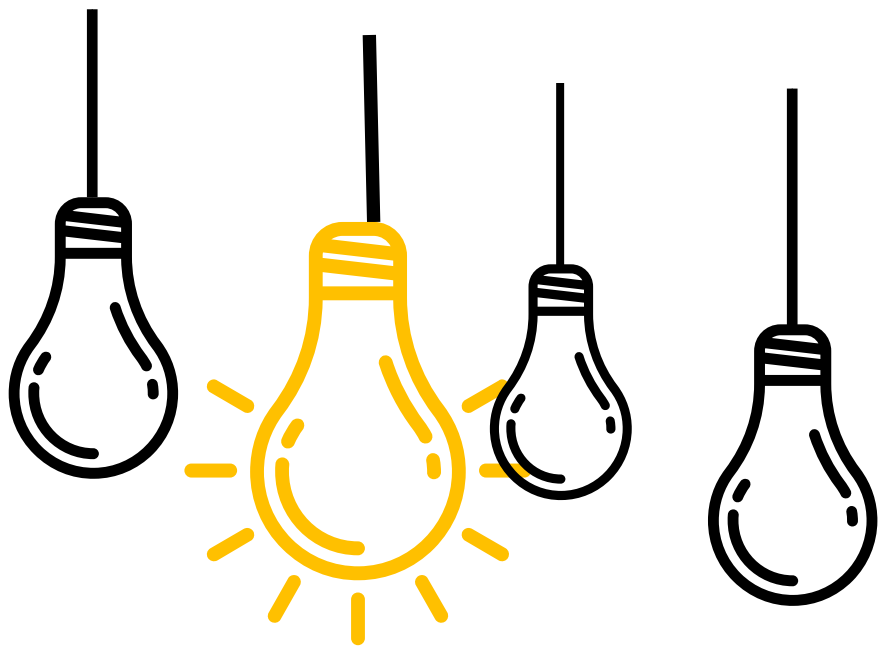


**ТЕРМІНОВИЙ
ЗАБОРОННИЙ
ПРИПИС**

ВИНОСИТЬ	СТРОК	ПОРЯДОК ВИДАЧІ
УПОВНОВАЖЕНІ ПІДРОЗДІЛИ ОРГАНІВ НП УКРАЇНИ	ДО 10 ДІБ	НАКАЗ МВС №654 ВІД 01.08.2018 року
НА ПІДСТАВІ ОЦІНКИ РИЗИКІВ	ЗА ЗАЯВОЮ ПОСТРАЖДАЛОЇ ОСОБИ, А ТАКОЖ ЗА ВЛАСНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ ПРАЦІВНИКОМ УПОВНОВАЖЕНОГО ПІДРОЗДІЛУ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	НАКАЗ МІНСОЦПОЛІТИКИ ТА МВС УКРАЇНИ ВІД 13.03.2019 року №369/180

**ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ
ПРИПИС**

ВИНОСИТЬ	СТРОК	НОРМИ
СУД НА ПІДСТАВІ ОЦІНКИ РИЗИКІВ 72 години з моменту надходження заяви Судові витрати нарахунок держави	ВІД 1 ДО 6 МІСЯЦІВ + ПОДОВЖЕННЯ ДО 6 МІСЯЦІВ	ГЛАВА 13 ЦПК „РОЗГЛЯД СУДОМ СПРАВ ПРО ВИДАЧУ І ПРОДОВЖЕННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПISУ« СТ.СТ.350-1 – 350-8



**НАКАЗ МІНСОЦПОЛІТИКИ ТА МВС
УКРАЇНИ ВІД 13.03.2019 року
№369/180 «Про затвердження
Порядку проведення оцінки
ризиків вчинення домашнього
насильства»**





Про видачу обмежувального припису кривднику суддя **у встановлений законом строк (1 доба) інформує:**

- *уповноважені підрозділи органів Національної поліції України за місцем проживання (перебування) постраждалої особи для взяття кривдника на профілактичний облік, а також*
- *районні, районні у містах Києві і Севастополі державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад за місцем проживання (перебування) постраждалої особи.*



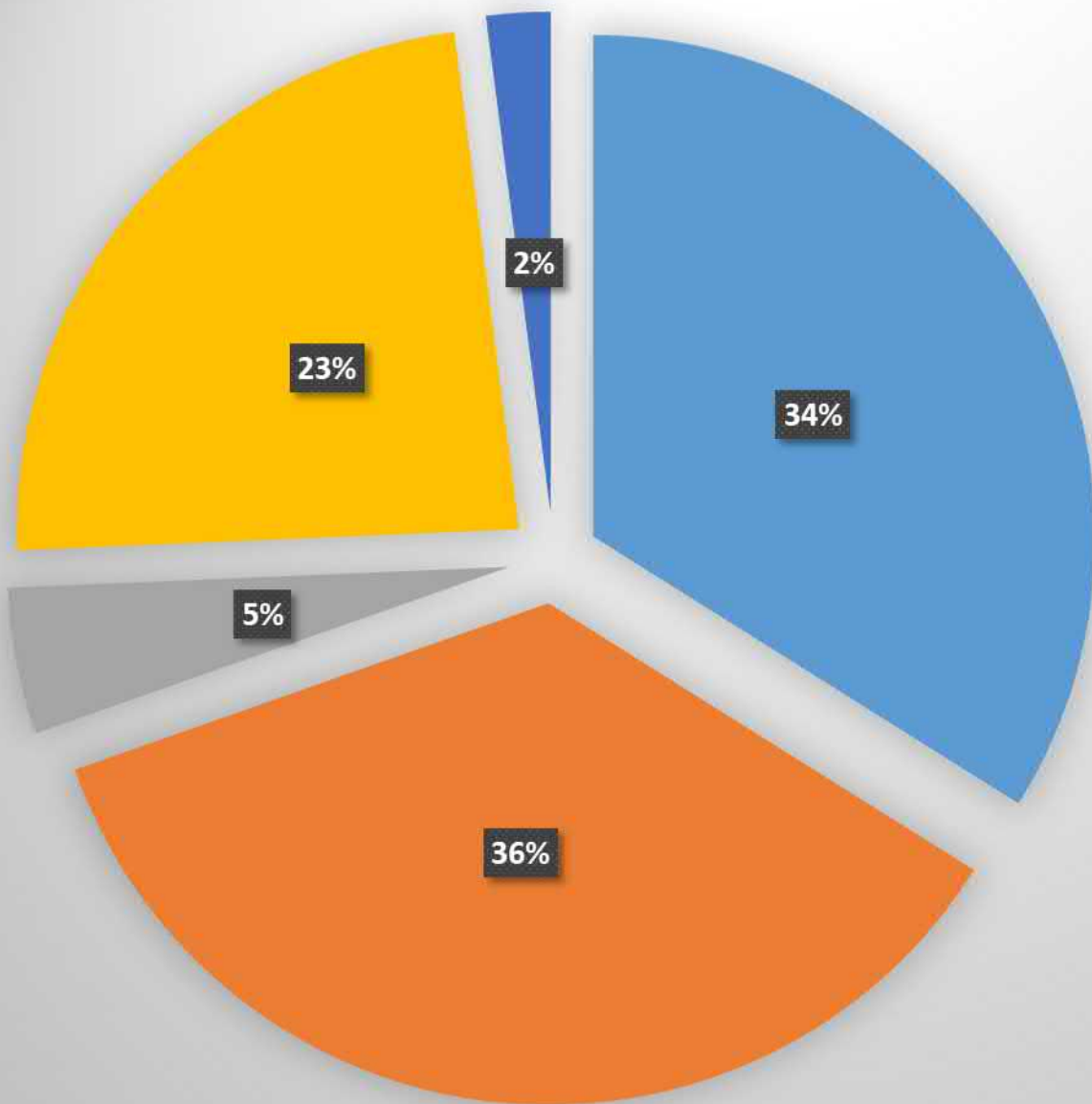
Ч.6 ст.26 ЗУ «Про запобігання та протидію ДН»,
Постанова КМУ №658 від 22.08.2018

**ТИПОВІ «ПОМИЛКИ»:
аналіз судової практики в м. Херсон**

АНАЛІЗ ПРИЙНЯТИХ РІШЕНЬ ПО ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ХЕРСОНСЬКИМ МІСЬКИМ СУДОМ

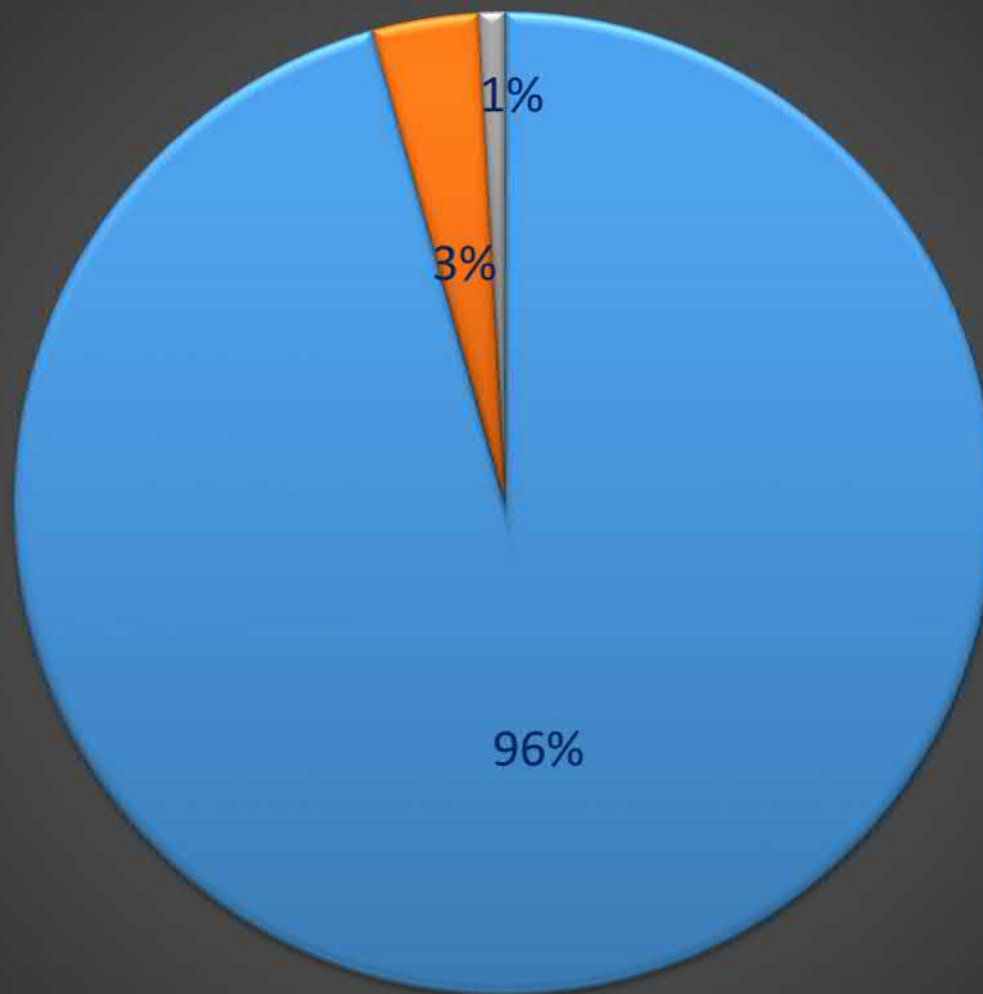
Місяць	01	02	03	04	05	06	ВСЬОГО
ВСЬОГО	12	53	51	56	111	56	339
Накладено стягнень	9	23	20	23	32	8	115
штраф	9	22	20	20	31	8	110
громадські роботи	0	1	0	2	1	0	4
адміністративний арешт	0	0	0	1	0	0	1
На доопрацювання	2	21	19	17	40	22	121
недоліки оформлення	0	3	1	2	8	3	17
незабезпечення явки	2	18	18	15	32	19	104
Малозначність	0	4	4	0	4	4	16
Закрито	1	5	5	15	33	21	80
відсутність складу	0	0	0	1	2	0	3
закінчились строки	1	5	5	14	31	21	77
ознаки крим.правоп.	0	0	0	0	0	0	0
Інше	0	0	3	1	2	1	7

339 рішень



- накладено стягнень
- на доопрацювання
- малозначність
- закрито
- інше

Притягнення до відповідальності - 115

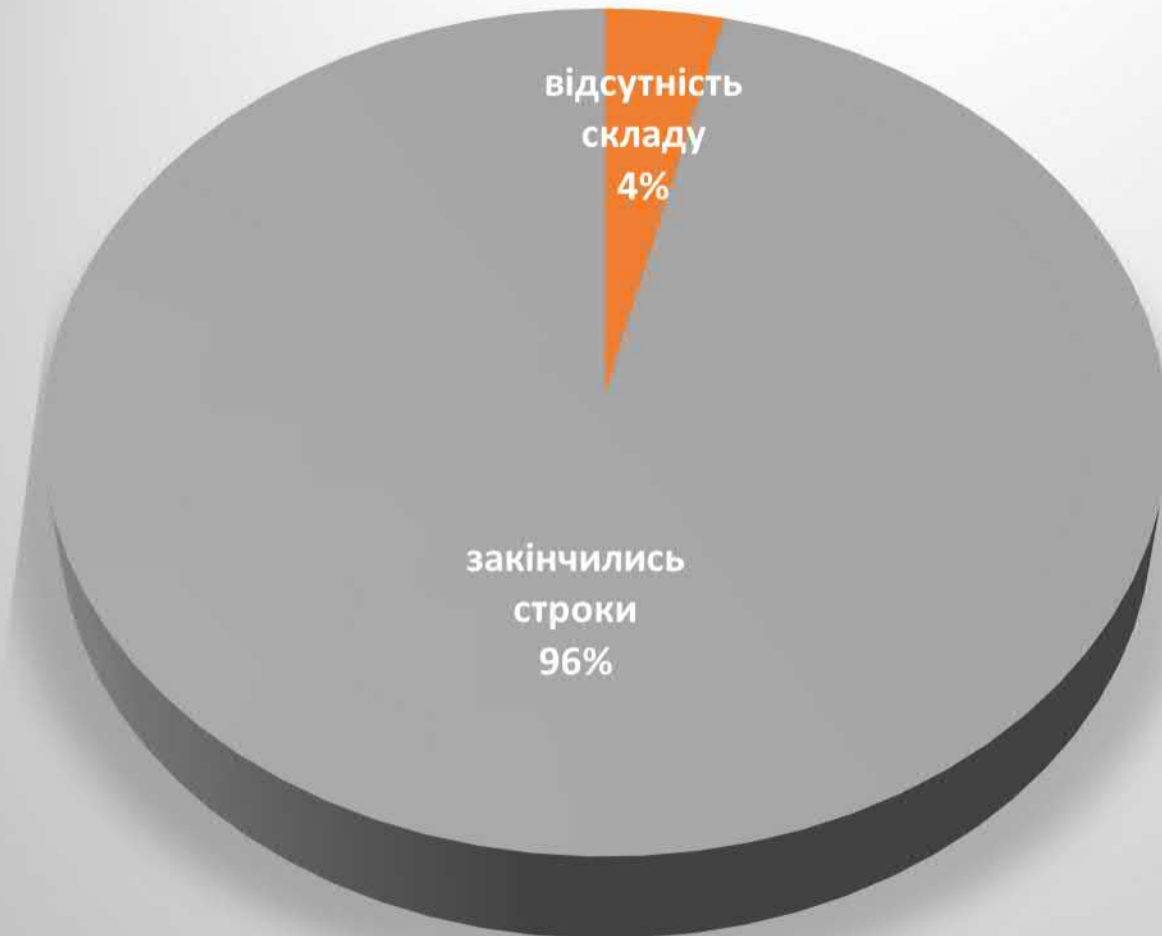


■ штраф

■ громадські роботи

■ адміністративний арешт

Закриті провадження - 80

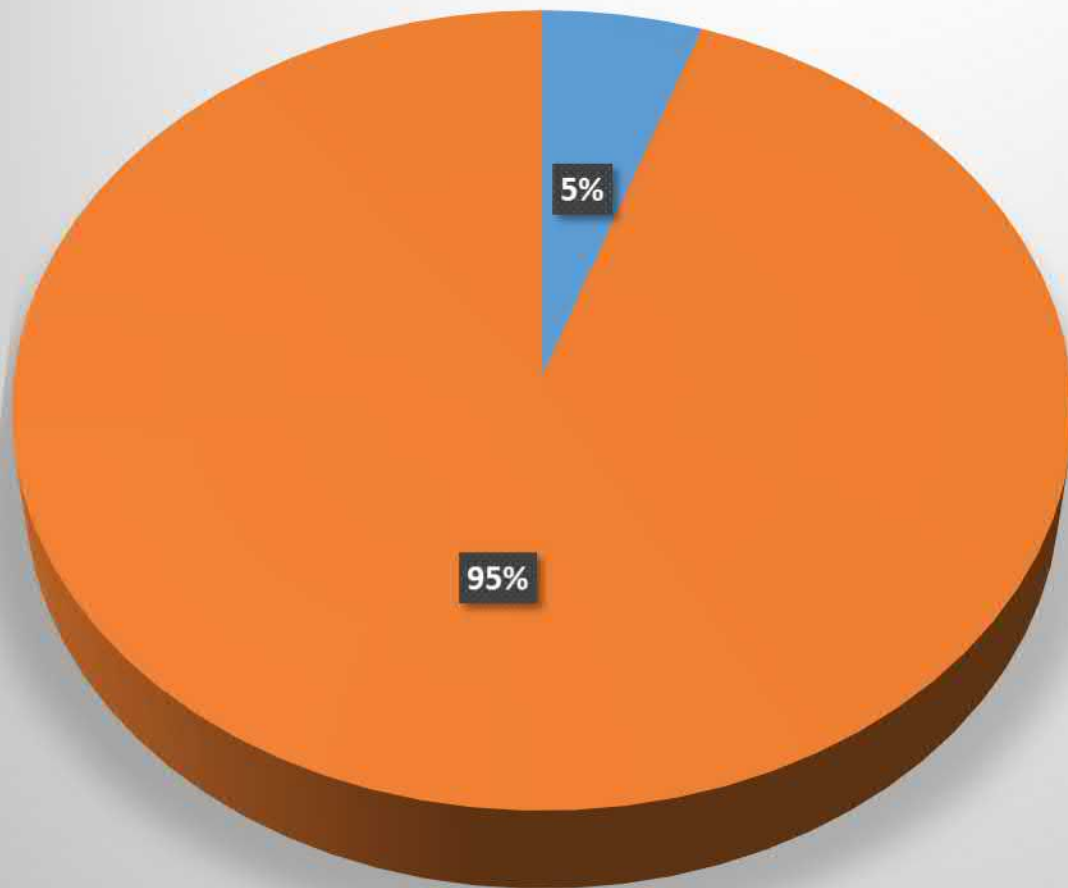


■ відсутність складу

■ закінчились строки



На доопрацювання - 121



- недоліки оформлення
- незабезпечення явки

Проблемні питання

- **Недостатня обізнаність суддів щодо нового законодавства:**
 - застаріла термінологія («наси́льство в сім'ї»),
 - нерозуміння кола осіб, на яких розповсюджується дія законодавства (брат та сестра, колишне подружжя, баба та онук, дядько та племінник та ін. не визнаються суддями в рішеннях як члени сім'ї, справа закривається за відсутністю складу правопорушення),
 - ненаправлення на програми для кривдників (0 направлень).
- **Значна кількість штрафів як санкції за вчинення домашнього насильства** (навіть якщо у кривдника та постраждалої спільний сімейний бюджет)

- Справа № 766/8017/19

- н/п 3/766/3239/19

- **ПОСТАНОВА**

- **ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

- 27 травня 2019 року м. Херсон
- 13.04.2019 року близько 01-00 годині ОСОБА_1 за місцем мешкання за адресою: АДРЕСА_1 , перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вчинив відносно своєї цивільної дружини ОСОБА_2 **наси́льство в сім'ї**, що полягало у висловлюванні в її адресу нецензурною лайкою та штовханні, внаслідок чого могла бути завдана шкода її психічному здоров'ю, чим вчинив правопорушення передбачене [ст. 173-2 ч.1 КУпАП](#).
- В судовому засіданні порушник свою провину визнав частково.
- Суд вважає, що вина особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, у вчиненні вказаного правопорушення повністю доказана, що підтверджується протоколом про адміністративне правопорушення серії ГП №117690 від 13.04.2019 року, заявою, поясненнями.
- **П о с т а н о в и в :**
- Накласти на **ОСОБА_1** адміністративне стягнення за [ст. 173-2 ч.1 КУпАП](#) у вигляді **штрафу у сумі 170,00 грн.**
- Стягнути з **ОСОБА_1** судовий збір на користь держави у сумі 384,20 грн.

- **ПОСТАНОВА**

- **ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

- **Справа №766/7174/19**

- **Пров. №3/766/2968/19**

- 30.03.2019 року о 17:20 год., в м. Херсоні, вул. 8 АДРЕСА_2 24, будучи притягнутим до адміністративної відповідальності за правопорушення передбачене ч. 1 [ст. 173-2 КУпАП](#) 22.04.2018 року, громадянин ОСОБА_1 , перебуваючи в п`яному вигляді, **вчинив відносно своєї дружини ОСОБА_2 насильство в сім`ї**, а саме: штовхав останню та висловлювався в її бік нецензурною лайкою, внаслідок чого могла бути завдана шкода психологічному та фізичному здоров`ю громадянки ОСОБА_3.
- **постановив:**
- ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1 визнати винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 [ст. 173-2 КУпАП](#) та накласти адміністративне стягнення у вигляді **штрафу** у розмірі у розмірі 30 (тридцяти) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить **510 (п`ятсот десять) гривень**.
- Стягнути з ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1 на користь держави судовий збір в сумі **384,20 грн**.

Проблемні питання

- Незабезпечення явки особи до суду як підстава для повернення справи на доопрацювання
- Визнання суддями домашнього насильства як малозначного діяння



Коло суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі

КОЛО СУБ'ЄКТІВ, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (стаття 6)

- Спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству

(повноваження – статті 7, 8)

- Інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству

(повноваження – статті 9 – 13)

- Загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб

(повноваження – статті 14, 17)

- Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах

(обов'язок – ч. 3 ст. 19)



СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНІ ОРГАНИ

у сфері запобігання та протидії домашньому насильству



Координаційний орган:

Міністерство соціальної політики та його регіональні підрозділи



Координація на регіональному рівні:

Рада міністрів АРК, обласні держадміністрації



Координація на місцевому рівні:

районні, районні у м. Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад



ІНШІ ЗАДІЯНІ ОРГАНИ ТА УСТАНОВИ

- ✓ служби у справах дітей
- ✓ уповноважені підрозділи органів Національної поліції України
- ✓ органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти
- ✓ органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я
- ✓ центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги
- ✓ суди
- ✓ прокуратура
- ✓ уповноважені органи з питань пробації



ЗАГАЛЬНІ СЛУЖБИ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ ОСІБ

- ✓ центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
- ✓ притулки для дітей
- ✓ центри соціально-психологічної реабілітації дітей
- ✓ соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка)
- ✓ центри соціально-психологічної допомоги
- ✓ територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг)
- ✓ інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам



СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СЛУЖБИ ПІДТРИМКИ ПОСТРАЖДАЛИХ ОСІБ



притулки для постраждалих осіб



центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб



кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей



мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі



заклади та установи, призначені виключно для постраждалих осіб та осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі



Координація взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання насильству на національному, регіональному та місцевому рівнях

Постанова 658: визначення основних функцій та повноважень суб'єктів; порядок взаємодії суб'єктів; особливості функцій координаторів та уповноважених осіб

Структура Постанови

Загальна частина (п.п. 1 - 12)

Координація взаємодії суб'єктів на загальнодержавному рівні (п.п. 13 - 14)

Координація взаємодії суб'єктів на регіональному рівні (п.п. 15 - 17)

Координація взаємодії суб'єктів на місцевому рівні (п.п. 18 - 25)

Взаємодія суб'єктів у сфері запобігання насильству (п.п. 26 - 29)

Взаємодія у сфері протидії насильству (п.п. 30 - 56)

Додатки

Вправа

Визначте порядок призначення координаторів і уповноважених осіб та їх повноваження, а також порядок створення та склад дорадчих органів в залежності від рівня:

- Група 1 – загальнодержавний рівень (п.п. 13 - 14)
- Група 2 – регіональний рівень (п.п. 15 - 17)
- Група 3 – місцевий рівень (п.п. 18 - 25)



ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 26-29

ЗАВДАННЯ:

- визначення стану, причин і передумов поширення насильства;
- підвищення рівня поінформованості населення про форми, прояви, причини та наслідки насильства;
- сприяння розумінню суспільством природи насильства, його непропорційного впливу на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;
- формування в суспільстві нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед дітей, усвідомлення насильства як порушення прав людини;
- викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються;
- заохочення всіх членів суспільства, насамперед чоловіків, до активного сприяння запобіганню насильству.



ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 26-29

Координатори та уповноважені особи на місцевому рівні здійснюють:

- розроблення та виконання на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці місцевих програм із запобігання та протидії насильству;
- координацію діяльності та взаємодію суб'єктів на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, реалізацію ними заходів із запобігання насильству;
- відповідно до законодавства збирання, аналіз і поширення інформації про насильство на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.



ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 26-29

Суб'єкти забезпечують:

- вивчення ситуації та збір згрупованих за ознакою статі статистичних даних про факти насильства;
- організацію і проведення галузевих та міжгалузевих досліджень стану, причин і передумов поширення насильства, ефективності законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі та практики його застосування;
- організацію і проведення серед населення, зокрема серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо запобігання та протидії насильству, роз'яснення його форм, проявів і наслідків;
- розроблення та впровадження у закладах освіти навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії насильству, зокрема стосовно дітей;



ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 26-29

Суб'єкти забезпечують:

- залучення засобів масової інформації до проведення просвітницьких кампаній, спрямованих на виконання завдань у сфері запобігання насильству, зокрема формування небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед дітей, усвідомлення необхідності невідкладного повідомлення відповідних суб'єктів про випадки насильства;
- організацію та проведення спільних спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, а також для працівників правоохоронних органів і суддів.



ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 30 - 56

ЗАВДАННЯ:

- ефективне виявлення та узгоджене реагування на факти вчинення насильства з урахуванням результатів оцінки ризиків, що загрожують постраждалій особі;
- своєчасне взаємне інформування суб'єктів не пізніше однієї доби за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти з подальшим письмовим підтвердженням, а після запровадження Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі - шляхом внесення інформації до нього;
- своєчасне направлення постраждалої особи до служб підтримки постраждалих осіб;
- дієва допомога і захист постраждалих осіб за місцем звернення (незалежно від факту звернення таких осіб до правоохоронних органів чи суду, від їх участі у кримінальному, адміністративному або цивільному провадженні), забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної насильством, з урахуванням віку, стану здоров'я, статі, релігійних переконань, етнічного походження, спеціальних потреб таких осіб;
- належне розслідування фактів насильства, своєчасне та ефективне вжиття щодо кривдника спеціальних заходів у сфері протидії насильству та контроль за їх виконанням, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їх поведінки.



ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 30 - 56

Координатори та уповноважені особи на місцевому рівні здійснюють:

- реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- роботу з прийому заяв і повідомлень про вчинення насильства, вжиття заходів для його припинення, надання допомоги постраждалим особам;
- координацію діяльності суб'єктів та їх взаємодію на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, залучення суб'єктів до припинення насильства, надання допомоги постраждалим особам;
- інформування постраждалих осіб про права, заходи та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;



ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 30 - 56

Координатори та уповноважені особи на місцевому рівні здійснюють:

- надання соціальних послуг на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у тому числі шляхом соціального замовлення;
- визначення потреби в утворенні спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, забезпечення їх утворення та функціонування, контроль за їх діяльністю;
- відповідно до законодавства збирання, аналіз та поширення інформації про насильство на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- звітування Мінсоцполітики про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному Мінсоцполітики;



ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 30 - 56

Координатори та уповноважені особи на місцевому рівні здійснюють:

- внесення Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським держадміністраціям пропозиції щодо удосконалення державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі;
- участь у підготовці фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, зокрема фахівців, які реалізують програми для кривдників;
- повноваження органів опіки та піклування.



ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ П.п. 30 - 56

За наявності добровільної поінформованої згоди постраждалої особи уповноважені особи (або інші суб'єкти, до яких звернулася постраждала особа), інформують інших суб'єктів про звернення та потреби постраждалої особи.

Така згода не вимагається у випадках:

- вчинення насильства **стосовно дітей та недієздатних осіб,**
- виявлення **актів насильства кримінального характеру,** обґрунтовану підозру щодо вчинення яких підтверджено за **результатами оцінки ризиків.**



ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 33 - 35

Порядок реагування уповноважених осіб у випадку надходження заяви або повідомлення про випадок домашнього насильства або насильства за ознакою статі:

П.35 – безпосереднє звернення постраждалої особи або її законного представника

П.36 – звернення інших осіб або органів

П.37 – звернення або повідомлення про випадок насильства відносно недієздатної або обмежено дієздатної особи

СХЕМА ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ У РАЗІ ЗВЕРНЕННЯ ДО УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ МІСЦЕВОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ АБО ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ) З ПРИВОДУ ФАКТУ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

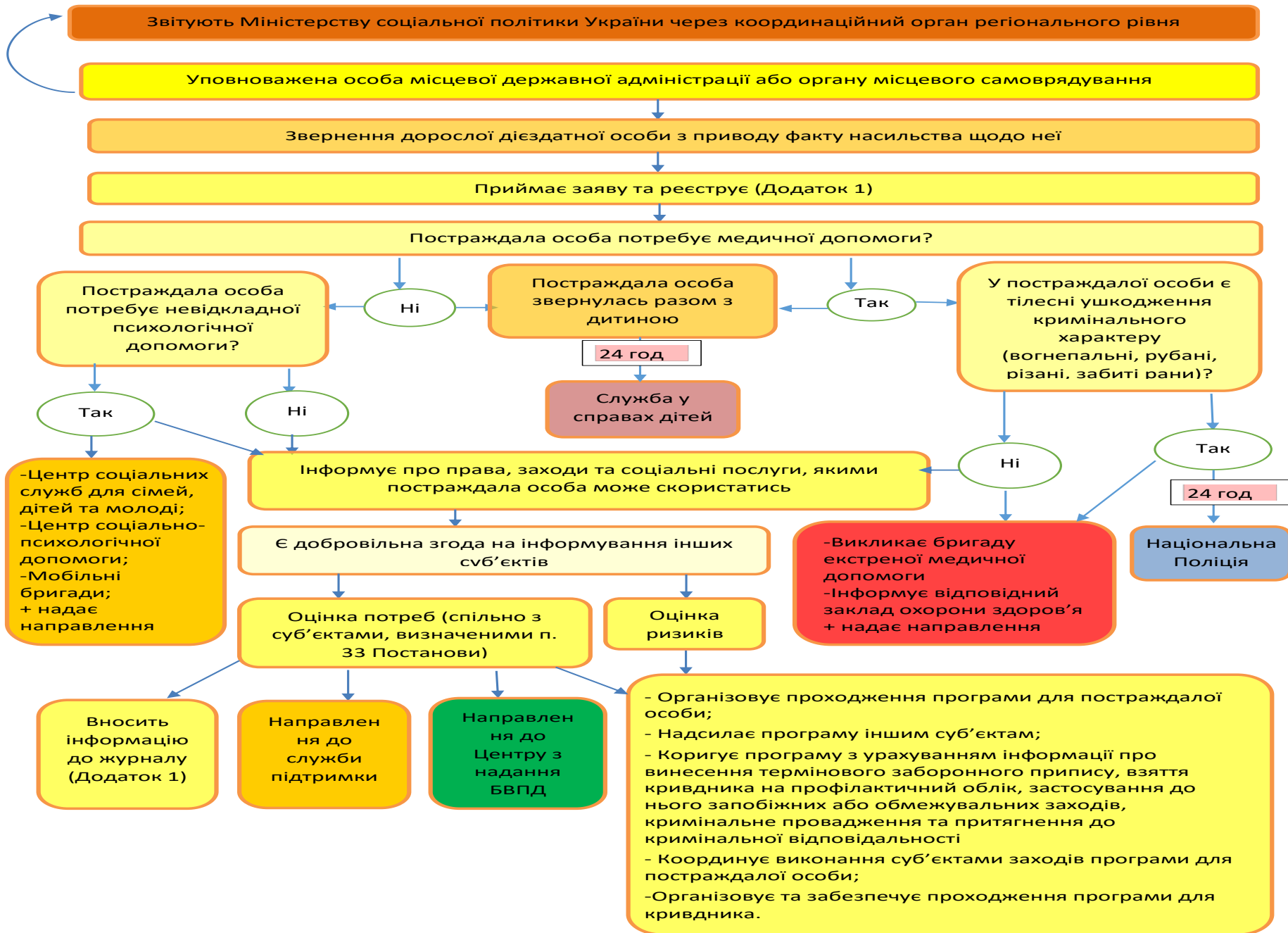
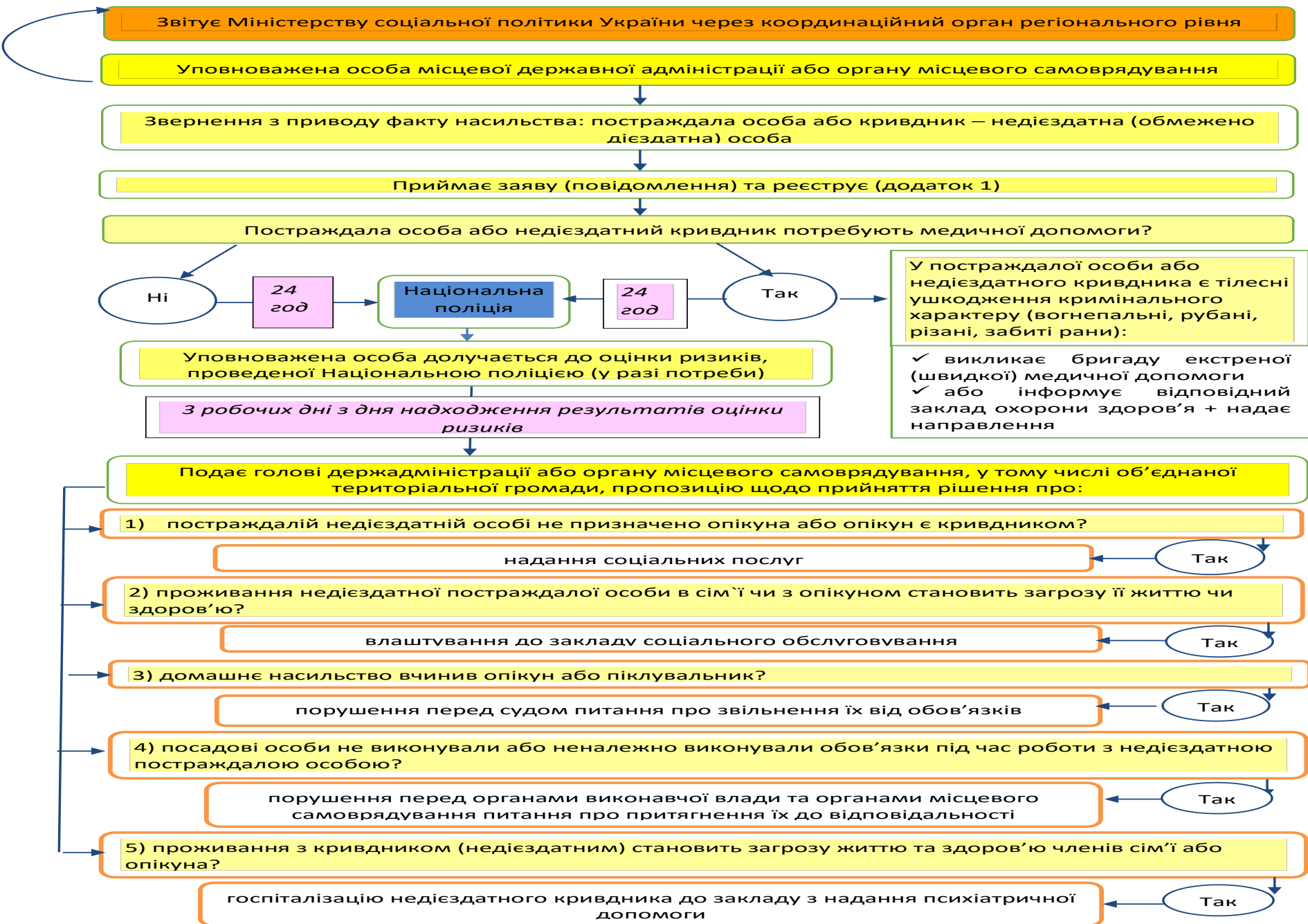


СХЕМА ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ У РАЗІ ЗВЕРНЕННЯ ДО УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ МІСЦЕВОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ АБО ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ) З ПРИВОДУ НАСИЛЬСТВА ЩОДО НЕДІЄЗДАТНОЇ ОСОБИ





ПРОТИДІЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

П.п. 36 - 56

Порядок реагування інших суб'єтів у випадку надходження заяви або повідомлення про випадок домашнього насильства або насильства за ознакою статі:

П.п. 36 – 38 – поліція

П.п. 39 – 41 – освіта

П.п. 42 - 45 – охорона здоров'я

П.п. 46 – 51 – служби підтримки постраждалих осіб

П.п. 52 – 53 – безоплатна правова вторинна допомога

П.п. 54 – пробація

П.п. 55 – 56 – інші заінтересовані особи

Вправа

Співвіднесіть послугу та суб'єкт
Визначте вид послуги



Координація надання комплексної допомоги у випадку насильства

Координація на місцевому рівні

Координатори взаємодії:

- структурні підрозділи з питань сім'ї районних, районних у м.м. Києві і Севастополі держадміністрацій,
- виконавчі органи з питань сім'ї міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, зокрема об'єднаних територіальних громад,
- виконавчі органи сільських, селищних рад
- Визначення конкретної особи, відповідальної за координацію заходів (заступник голови, староста / сільський, селищний голова, який організовує роботу у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі)
- Координатор є персонально відповідальним за забезпечення своєчасного та ефективного вжиття заходів
- Утворення дорадчих органів - місцевих координаційних рад (міжвідомчих робочих груп)

• **здійснюється між:**

- 1) суб'єктами, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, місцевого рівня (далі - суб'єктами місцевого рівня);
- 2) суб'єктами місцевого рівня, службами підтримки постраждалих осіб та іншими зацікавленими сторонами (підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, іноземними неурядовими організаціями, міжнародними організаціями).

Забезпечує:

- ефективне реагування на кожен факт домашнього насильства;
- чітку і прозору систему комунікації та підзвітності між суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- надання постраждалим особам комплексу необхідних послуг та допомоги.

Ведення конкретного випадку:

- уповноважені особи (структурні підрозділи) районних, районних у мм. Києві і Севастополі держадміністрацій,
- відповідальні працівники виконавчого комітету (структурні підрозділи) рад об'єднаних територіальних громад, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад
- відповідальні працівники виконавчого комітету сільських, селищних рад
- Прийом та реєстрація заяв і повідомлень про вчинення насильства
- Координація заходів реагування на факти вчинення насильства
- Надання допомоги і захисту постраждалим особам
- Робота з кривдниками

- наказ Мінсоцполітики від 13.07.2018 № 1005 «Про затвердження форм обліку соціальної роботи з сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах»: оцінювання випадку, критерії визначення типу його складності, особливості ведення соціального випадку сімей з дітьми залежно від типу складності та наявних ризиків щодо задоволення потреб дитини
- наказ Мінсоцполітики та МВС від 13.03.2019 № 369/180 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства»: процедура та форма оцінки ризиків вчинення домашнього насильства

ФОРМА ОЦІНКИ РИЗИКІВ ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

	так	ні	Без відповіді/ невідомо
1. Чи кривдник колись погрожував застосувати та/або застосовував зброю або інші предмети, які можуть спричинити шкоду життю та здоров'ю постраждалої особи та/або її дітям?			
2. Чи кривдник погрожував вбити постраждалу особу та/або її дітей?			
3. Чи допускає постраждала особа, що кривдник може спробувати вбити постраждалу особу та/або її дітей?			
4. Чи кривдник коли-небудь душив постраждалу особу, або передавлював їй горло, або намагався це зробити?			
5. Чи кривдник застосовував раніше фізичне насильство, яке мало наслідки спричинення середнього та/або важкого ступеня тілесних ушкоджень?			
6. Чи застосовувався протягом останнього року до кривдника терміновий заборонний припис?			
7. Чи кривдник має зброю та/або може її легко дістати і застосувати?			
8. Чи кривдник схильний до сильних та/або постійних ревнощів та чи контролює більшу частину повсякденного життя постраждалої особи?			
9. Чи висловлював кривдник наміри та/або намагався вчинити самогубство?			
10. Чи кривдник залякував, переслідував або погрожував постраждалій особі та/або її дітям?			

	так	ні	Без відповіді/ невідомо
11. Чи здійснював кривдник напади на постраждалу особу та/або її дітей за межами домашнього середовища?			
12. Чи утримував кривдник постраждалу особу та/або її дітей проти її волі в певному місці або будь-яким іншим чином обмежував свободу, у тому числі свободу в спілкуванні?			
13. Чи вплинула поведінка кривдника на безпеку постраждалої особи та/або безпеку її дітей?			
14. Чи кривдник має алкогольну залежність або зловживає алкогольними напоями?			
15. Чи кривдник має наркотичну залежність або зловживає наркотичними речовинами?			
16. Чи кривдник коли-небудь погрожував вбити, вбив або завдавав навмисно шкоди домашній та/або іншій тварині?			
17. Чи кривдник вчиняв щодо постраждалої особи фізичне та/або сексуальне насильство, коли вона була вагітна або з новонародженою дитиною/немовлям?			
18 Чи кривдник має фінансові проблеми?			
19. Чи є постраждала особа та/або її діти економічно залежною(ними) від кривдника?			
20. Чи були випадки після одруження або проживання разом, коли кривдник покидав на тривалий час (не менше ніж на 10 діб) сім'ю без причини та без надання пояснень?			

	так	ні	Без відповіді/ невідомо
21. Чи є у постраждалої особи дитина/діти від іншого шлюбу, про яких кривдник знає та/або нещодавно дізнався?			
22. Чи перебуває сім'я постраждалої особи під соціальним супроводом?			
23. Чи видавав суд кривднику обмежувальний припис?			
24. У разі видачі кривднику обмежувального припису, чи порушував він заходи тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків, передбачених таким приписом?			
25. Чи відомо постраждалій особі про притягнення кривдника до кримінальної відповідальності за вбивство, спричинення тілесних ушкоджень, зґвалтування та/або інші злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи? <i>(якщо так, необхідне виділити або підкреслити)</i>			
26. Чи кривдник виганяв постраждалу особу та/або її дітей з місця проживання та/або погрожував здійснити такі дії?			
27. Чи є щось додаткове, що змушує постраждалу особу турбуватися про її безпеку?			

Дві відповіді «Так» на запитання з № 1-6 та на будь-яку кількість запитань з № 7-27, а також якщо поліцейський уповноваженого підрозділу поліції вважає, що постраждала особа перебуває в ситуації, яка може спричинити її смерть або інші тяжкі наслідки, оцінюється як високий рівень небезпеки.

Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на щонайменше сім і більше запитань з № 7-27 або жодної відповіді на запитання з № 1-6, але не менше чотирнадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства оцінюється як середній рівень небезпеки.

Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на не більше ніж шість запитань з № 7-27 або не більше тринадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства оцінюється як низький рівень небезпеки.

Якщо на всі запитання отримано відповіді «Без відповіді / Невідомо», поліцейський уповноваженого підрозділу поліції на свій розсуд може оцінити ситуацію як таку, що має високий рівень небезпеки.

Залежно від визначеного рівня небезпеки, яка загрожує постраждалій особі, поліцейський уповноваженого підрозділу поліції приймає рішення щодо необхідності винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника та застосування заходів, передбачених частиною другою статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Завдання

ознайомтесь із історією сім'ї та визначте:

- 1) чи є ситуація домашнім насильством
- 2) які індикатори та яка форма домашнього насильства
- 3) визначте коло постраждалих від насильства
- 4) оцініть рівень небезпеки

Група 1

Жінка більше 5 років назад вийшла заміж за громадянина Афганістану та проживає разом з ним та 2 малолітніми дітьми в Україні, одна з яких дитина-інвалід.

Чоловік постійно здійснює насильство - кричить, словесно принижує та ображає. Через рік чоловік заборонив жінці спілкуватися з близькими та друзями, бо вони її направляють на «неправильний шлях». Нещодавно він вперше побив жінку та заборонив викликати лікарів, синці на руках і тулубі було видно ще тиждень. А вчора - він вперше підняв руку на старшу дитину.

Квартира, в якій проживає сім'я належить жінці на праві приватної власності (чоловік в квартирі зареєстрований). Жінка боїться звертатися до поліції, оскільки чоловік погрожує її вбити, більше того, одного разу він вже бігав за нею з сокирою, коли вона покаржилася на чоловіка своїй матері, і вона вимушена була переховуватися у сусідів.

На сьогоднішній день жінка навіть вийти з квартири на вулицю не може, чоловік закрив її з дітьми в квартирі та не випускає.

Група 2

Жінці 40 років, вийшла заміж у 18 років. Ще до весілля він декілька разів у стані алкогольного сп'яніння піднімав руку, але їй здавалося – одружаться і все зміниться. Та й дуже не бив, а просто «давав ляпаса» по обличчю і все ніби «за діло». Але після одруження стало ще гірше, додалися постійні приниження, звинувачення в його проблемах на роботі, в сексуальних проблемах, постійні звинувачення «ти всьому винна». І так триває вже 20-ть років. До «ляпасів» додалися системні побої, які нерідко закінчувалися примусом до вступу в статевий зв'язок.

Спочатку жінка реагувала болісно, часто плакала, пізніше стала більше мовчати, зрозуміла, що краще «переждати» ніж провокувати.

А рік назад чоловік привів в спільний будинок коханку і сказав, що вона буде тут проживати, тепер вони вдвох звинувачують жінку у всьому, а зараз ще й почали виганяти з хати - тому що чоловік каже, що тут все його.

Група 3

Чоловік, прийшовши додому в стані алкогольного сп'яніння о 23.15, розбудив дружину та неповнолітню доньку, які проживають спільно з ним та вступив з ними в словесний конфлікт. Після зауважень сусідів щодо припинення криків та погрози викликати поліцію сварка припинилася. На ранок, жінка сказала, що збирається розлучатися та повідомила чоловіка, щоб він збирав речі та йшов проживати до своїх батьків. Чоловік не погодився, оскільки квартира приватизована на всіх членів сім'ї у рівних долях.

Коли чоловік прийшов з роботи, то виявив, що це трапилося оскільки замки в дверях замінені. Зателефонувавши дружині, він почув у відповідь, що “він тут більше не живе” та “його не пустять до квартири”. На всіх прохання хоча б забрати речі вона не реагувала, а потім взагалі вимкнула телефон.

В квартирі залишилися документи та речі чоловіка. Жінка в квартирі була відсутня та де вона знаходиться ніхто не знав.

Чоловік звернувся до поліції.

Група 4

Внутрішньо переміщена особа з Луганської області проживала з чоловіком та трьома дітьми у власній квартирі. Однак, при купівлі квартири чоловік оформив її на свого знайомого, тому що працював на митниці та не хотів, щоб на роботі знали, що в нього є житло.

Протягом спільного життя чоловік систематично допускав по відношенню до Ганни психологічне, сексуальне, економічне та фізичне насильство. Вона терпіла.

Рік тому чоловіка звільнили з роботи, він ніде не працює, але скоріш за все займається бізнесом зі слів Ганни, оскільки гроші має.

Поведінка чоловіка стала нестерпною. Ганна орендувала квартиру, забрала туди дітей та подала на розлучення. Справу на розгляд направили до Луганської області, хоча Ганна, чоловік та діти зареєстровані в Херсонській області.

Ганна прожила в орендованій квартирі 2 місяці, після чого квартиру обікрали: забрали гроші та документи.

Ганна попросила чоловіка пожити у нього, так як без грошей було нікуди йти, на що він погодився.

Після чергової сварки чоловік вигнав Ганну з дому, забравши дітей.

Кілька днів Ганна прожила у подруги, після чого звернулась до притулку для постраждалих від насильства жінок.

Група 5







До поліції звернулась Наталія, мама 6-річної дівчинки. Наталія повідомила, що їй зателефонував 9-річний син і сказав, що батько закрився з Лідочкою в кімнаті і під покривалом щось з нею робить. Мама на той час була неподалік в магазині і одразу ж повернулась додому. Коли вона заходила в дім, чоловік вибіг на вулицю. Мама почала розмовляти з донькою і зрозуміла, що батько торкався її статевих органів. Мати одразу повідомила в поліцію про те, що сталося.

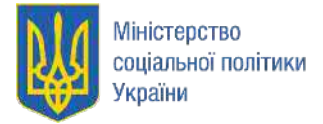
Група 6

Марія доставлена до медичного закладу зі струсом головного мозку, переламом щелепи та численними забоями голови та тулуба. Мати, яка приїхала в лікарню разом з Марією, повідомила, що чоловік Марії прийшов додому в нетверезому стані, кричав, побив жінку в присутності дітей. Коли Марія знепритомніла, мати викликала швидку медичну допомогу та поїхала разом з донькою до лікарні. Дітей залишила у сусідки.

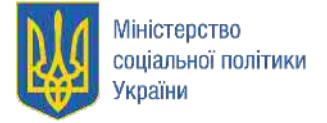
- 1) визначте коло уповноважених структур, які мають бути залучені до вирішення даної ситуації
- 2) який алгоритм дій з координації надання допомоги

ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ ПЕРЕНАПРАВЛЕННЯ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ

-  **місцеві рекомендації / документи** щодо запобігання та реагування на ГЗН та домашнє насильство (алгоритми взаємодії, зразки талонів перенаправлення тощо)
-  оцінка ресурсів і прогалин, **визначення надійних партнерів** (закладів, установ, організацій, у т.ч. неурядових) та налагодження співпраці
-  регулярне оновлення **бази контактів** партнерських організацій (охорона здоров'я, психосоціальна допомога, юридична допомога, громадські посередники тощо)
-  **обмін інформацією** та мультидисциплінарне реагування
-  **поширення інформації** про доступні та якісні послуги
-  **залучення членів громади** (виховання нульової толерантності, «небайдужі сусіди», групи взаємної підтримки, визначення потреб тощо).



Спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб: можливості на місцевому рівні



Дякуємо за увагу та активну участь!